

DOPİNGLE MÜCADELE KURAL İHLALİ HALİNDE KUSURSUZ SORUMLULUK VE İSPAT KÜLFETİ

STRICT LIABILITY AND THE BURDEN OF PROOF IN ANTI-DOPING VIOLATION CASE

Alparslan ŞİMŞEK*

Özet: Spordaki bir anti-doping kural ihlali yaptırımı ceza hukuku anlamında bir yaptırım değildir; spordaki disiplin yaptırımı, normalde özel hukuk içerisinde. Bu sebeple ceza hukukunun ilkeleri uygulanmaz. Bir yarışmayla ilgili olarak veya yarışma sırasında dopingle mücadele kural ihlalinin meydana gelmesi, adı geçen yarışmanın yönetim organının kararına bağlı olarak sporcunun o yarışmada elde ettiği tüm ferdi sonuçların geçersiz sayılması yanında tüm madalyaların, puanların ve ödüllerin ceza olarak geri alınmasına yol açar. Bu yaklaşım neticesinde, yasaklanmış madde veya metabolitlerin veya belirteçlerin bulunması ile anti-doping kural ihlali olduğu ve sporcunun kusursuz sorumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Sporcu güvenilir delillerle yasaklı maddeyi uygulamadığını, başka sebeplerden meydana geldiğini ispat ederek bu karineyi çürütebilir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu, Anti-doping, Kusursuz Sorumluluk, İlk Görünüşte Kanıt.

Abstract: The sanction for an anti-doping rule violation within sport is not a criminal punishment in the sense of criminal law. It is a disciplinary sanction within sport, normally under private law. The principles of criminal law are not applicable. An anti-doping rule violation occurring during or in connection with an event may, upon the decision of the ruling body of the event, lead to disqualification of all of the athlete's individual results obtained in that event with all consequences, including forfeiture of all medals, points and prizes. The approach that the objective finding of a forbidden substance or its metabolites or markers in the body fluids of an athlete is grounds for a sanction for an anti-doping rule violation has been - somewhat misleading - labeled "strict liability." The athlete can defend himself and rebut the presumption by providing evidence that the finding of the substance may have other causes than the application of the substance.

Keywords: Athlete, Anti-doping, Strict Liability, Prima Facie.

* Avukat, Erzurum Barosu

I. Giriş

Belirli kurallar çerçevesinde yapılan her spor müsabakasinda, tarafların müsabaka organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya sporcuların veya diğer ilgililerin oyun kurallarını ihlal etmeleri halinde uygulanmak üzere disiplin kurallarına ihtiyaç duyulur. Sporcu ise yapmış olduğu sporun bütün kurallarına uymakla yükümlüdür. Spor müsabakalarında disiplin kuralları ile korunmak istenen hukuksal değer ise spor faaliyetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlayacak sportif, ekonomik ve toplumsal değerlerin ve düzenin korunmasıdır.

Kural olarak herkes kusuru ile sorumludur. Kusursuz sorumluluk istisnai durumlarda geçerlidir. Dopingle mücadelenin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için de kusursuz sorumluluk getirilmiştir. Mevcut olayda anti-doping kural ihlalinin varlığı sabit olduktan sonra, sporcunun kusuru olup olmadığına bakılmaksızın ceza tayin edilmektedir. Ancak uygulanacak olan cezanın türünde sporcunun kusuru dikkate alınmaktadır.

Yasaklanmış olan maddelerin veya metabolitlerinin veya belirteçlerinin sporcunun vücudundan alınan örneklerde var olması halinde dopingle mücadele kural ihlalinin oluştuğu kabul edilir ve sporcu oyundan diskalifiye edilir ve sporcunun ferdi sonuçları iptal edilir. Sporcunun men cezası alabilmesi için ise kusurlu olması gerekir. Bu durumda ilk görünüşte kanıt ilkesi yani, ispat külfetinin yer değiştirmesi söz konusu olacaktır. Sporcu, kusuru olmadığını ispat etmelidir ki süreli veya ömür boyu men cezası verilmesin.

Çalışmamız Dünya Anti-Doping Kodu (World Anti-Doping Code)¹ eksenlidir. Nitekim ülkemizde ve dünyanın büyük bir kısmında anti-doping düzenlemeleri WADC ile uyumlu hale getirilmiş ve yeknesak bir uygulama sağlanmıştır.

II. Dopingle Mücadele Kural İhlali

WADC'nin "Dopingin Tanımı" başlıklı 1. maddesinde doping, "2.1 den 2.8'e kadar olan maddeler arasında ortaya konan bir veya birden fazla Dopingle Mücadele kural ihlalinin meydana gelmesi" olarak tanımlanmıştır.

¹ Bundan böyle WADC olarak anılacaktır.

Yasaklanmış olan maddelerin veya metabolitlerinin veya belirteçlerinin sporcunun vücudundan alınan örneklerde var olması; yasaklanmış olan bir maddenin veya yöntemin kullanılması veya kullanılmaya teşebbüs edilmesi; uygulanabilir dopingle mücadele kurallarında belirtilen yetkiye dayanarak haklı neden sunmadan bildirim sonrası numune alma işlemini reddetmek veya kaçmak; sporcunun nerede bulunduğu bilgisi ve geçerli sebeplere dayanan duyurusu yapılmış eksik testleri de içine alan yarışma dışı test etme için sporcunun hazır olması ile ilgili gerekli bilgilerin temin edilememesi konusunda uygulanan kuralların ihlali; doping kontrolünün herhangi bir kısmını değiştirmek veya değiştirmeye kalkışmak; yasaklanmış olan maddelere ve yöntemlere sahip olmak; yasaklanmış herhangi bir maddenin veya yöntemin ticaretini yapmak; herhangi bir sporcuya yasaklanmış bir maddenin veya yöntemin uygulanması veya uygulanma girişimi veya bir dopingle mücadele kural ihlalini veya ihlal girişimini içine alan diğer suç ortaklığı unsurunu örtbas etme veya bu unsuru **kışkırtma**, yardımcı olma, teşvik etme, destekleme dopingle mücadele kural ihlalleri olarak belirtilmiştir.

Bir sporcu yarışmalara katılmak isterse, o spor kuruluşu ile bir sözleşme ilişkisine girmiştir ve bu sözleşmeye dayalı çeşitli zorunlu önlemlere katılmak zorundadır². Bu husus dikkate alındığında, sporcu ile kuruluş arasındaki doping soruşturması bir özel hukuk karakterine sahiptir³. Dopinge ilişkin CAS⁴ değerlendirmelerine bakıldığı zaman, dopingin bir Medeni Hukuk ilişkisi olduğunun vurgulandığı görülmektedir⁵.

Numunesinde yasaklı madde bulunan sporcu diskalifiye edilir ve disiplin prosedürüne tabi tutulur. Bu durumda sporcu, ilgili spor kuruluşunun talimatları ile verilen haklar doğrultusunda disiplin prosedürüne tabi olur. Yoksa Ceza Hukukundan kaynaklı bir soruşturma yürütülmez. Bu sebeple devletin yaptırım sistemi içerisinde gelişen ilkeler uygulanmaz. Bu nedenle de adil yargılanma hakkını düzenleyen

² Janwillem Soek, "The Legal Nature of Doping Law", *International Sports Law Journal*, 2002/2, (ss. 2-7), s. 2

³ Soek, s. 2

⁴ Court of Arbitration for Sport; Çalışmamızın diğer bölümlerinde de CAS kısaltması kullanılacaktır.

⁵ CAS, 2001/A/317 (Kismet Erkiner, Hukuk Boyutunda Doping, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006, s. 63,64).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinin burada uygulanmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir⁶.

Doping yargılamasında Ceza Hukukunun prensiplerinin tamamen saf dışı bırakıldığı da söylenmez. Örneğin, anti-doping kural ihlalleri ancak talimatlarla düzenlenebilir; talimatlarda yer alan düzenlemeler dışında anti-doping kuralı ihdas edilemez ve geniş yorumlanamaz. Bu, bir Ceza Hukuku ilkesidir.

Doping yargılamasında genel olarak Medeni Hukuk ve Ceza Hukuku karışımı bir yargılama sürdürülmektedir⁷. Ancak Medeni Hukukta ve Ceza Hukukunda olmayan bir takım düzenlemeler de yer almaktadır. Örneğin, dopingle mücadele kural ihlali halinde aranan ispat standardı ne Medeni Hukukta ne de Ceza Hukukunda aranan bir standardıdır. Olasılık düzeyinden yüksek, makul şüphenin ötesindeki standarttan düşük bir ispat standardı aranmaktadır. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, dopingde Ceza Hukukundan ve Medeni Hukuktan bir takım ilkeler yer alsada her iki dalın dışında kendine ait özellikleri vardır. Bu sebeple doping, nevi şahsına münhasır bir hukuki ilişkidir.

III. Kusursuz Sorumluluk

Sportdaki bir anti-doping kural ihlali yaptırımını ceza hukuku anlamında bir yaptırım değildir; spordaki disiplin yaptırımını, normalde özel hukuk içerisindedir⁸. Bu sebeple ceza hukukun bazı ilkeleri, özellikle "in dubio pro reo" ve "nulla poena sine culpa" spor disiplin hukukunda uygulanmaz⁹. Bu yaklaşım neticesinde, sporcunun vücudunda yasaklanmış madde veya metabolitlerin veya belirteçlerin bulunması ile anti-doping kural ihlalinin oluştuğu ve sporcunun kusursuz sorumlu olduğu ortaya çıkmıştır¹⁰.

Hukukta kusursuz sorumluluk kastın veya ihmalin olmadan so-

⁶ Soek, s. 2.

⁷ Soek, s. 3.

⁸ Klaus Vieweg, "The Definition of Doping and the Proof of a Doping Offence (Anti-Doping Rule Violation) Under Special Consideration of the German Legal Position" *Marguette Sports Law Review*, 2004/15-1, (ss. 37-48), s. 41.

⁹ Vieweg, s. 41; CAS, 2001/A/317 (Erkiner s. 63,64).

¹⁰ Vieweg, s. 41.

rumlu olmak anlamına gelmektedir¹¹. Dopingde kusursuz sorumluluk ise eğer bir anti-doping kural ihlali varsa, sporcunun kusurlu olup olmadığına bakılmaksızın disiplin yaptırımının uygulanmasıdır¹². Yani, sporcunun numunesinde yasaklı madde veya metabolitlerin veya belirteçlerin bulunması halinde, yasaklı maddenin sporcunun vücuduna nasıl girdiğine veya sporcunun kastının veya ihmalinin olup olmadığına bakılmaksızın müeyyide uygulanması kusursuz sorumluluğu ifade eder¹³.

WADC'nin beş yerdeki düzenlemesi kusursuz sorumluluk hali ile ilgilidir¹⁴. Bunlardan ilki WADC'nin 2. maddesidir¹⁵. Bu düzenleme ile

¹¹ Vieweg, s. 41.

¹² Vieweg, s. 41; Klaus Vieweg, Christian Paul, "The Definition Of Doping and the Proof of a Doping Offence", *The International Sports Law Journal*, 2002/1, (ss.2-6), s. 3.

¹³ Ryan Connolly, "Balancing the Justices in Anti-Doping Law: The Need to Ensure Fair Athletic Competition Through Effective Anti-Doping Programs vs. the Protection of Rights of Accused Athletes", *Virginia Sports and Entertainment Law Journal*, 2006/5-2, (ss. 41-80), s. 59,60.

¹⁴ Vieweg, s. 41; Kusursuz sorumluluk hali sadece WADC'nin 2. maddesinde yer almaktadır. Ancak CAS'ın antrenörlerin de kusursuz sorumlu olduğuna ilişkin kararlarına rastlanmaktadır. Örnek bir olay şu şekildedir: 29 Kasım akşamı davacı, R'nin otel odasına gidip nasıl olduğunu sormuştu ve sporcu, başının ağrıdığını söylemişti. Panadol alıp almadığını sormuş, R'de kalmadığını söylemiş, davacı da odasından bir tablet alıp geleceğini belirtmiştir. Sporcu tableti almış ancak antrenörünün kendisine Panadol'den başka tablet vermiş olabileceğini düşünmemiştir. Ancak tablet Panadol değil, yasaklı madde içeren bir tablettir. Davacı, odasında bir tablet bulunduğunu, üzerindeki yazının okunmadığını, ancak sonradan hatırladığı kadarıyla bir kaç yıl önce karısına verdiği "Di Gestic" markasını taşıdığını belirtmiştir. Eskiden etkili bir baş ağrısı ilacı olduğunu ve Panadol'e eş değer bir ilaç olduğunu narkotik analjezik ya da yasaklı madde içerdiğini düşünmediğini açıklamıştır. «Di Gestic» gibi ilaçlarda propoksifen maddesinin mevcudiyeti saptanmıştır. Bunun üzerine, antrenöre 2 yıl müsabakalardan men cezası verilmiştir. Karar CAS önüne gelmiş ve CAS, antrenörün eyleminin (sporcusuna yasak madde vermiş olmak) suçun maddi unsurunu oluşturacağını ve kişisel kasıt bulunmasa da böylece eylemlerde anti-doping kural ihlali olacağını belirtmiştir [CAS, 95/150 (www.tas-cas.org, Erişim Tarihi:02.12.2013)]; Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulu tarafından antrenörlerin kusursuz olduğunu belirterek men cezası vermiş ancak, karar Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kuruluna (SGMTK) taşınmış ve Kurul, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlali olarak değerlendirilmiş ve kusursuz sorumluluğu antrenörler hakkında uygulamamıştır (SGMTK, 2013/234 Esas, 2014/39 Karar, 13.02.2014 Tarih). Aynı karar CAS'a taşınmış ve kararda, CAS 95/150 davasında antrenör yasaklı madde içerdiğini bilmeden sporcu ya ağrı kesici verdiğini, niyetinin olmaması ya da ilacın yasaklı madde içerdiğini bilmemesi kusursuz sorumluluktan kaçmasını engellemeyeceğini, mevcut davamızda antrenörün sporcuya herhangi bir şey verdiğine dair bir kanıt olmadığını belirterek kararı iptal etmiştir (CAS 2014/A/3480, 20 Haziran 2014).

¹⁵ Aslında WADC düzenlemelerinden önce CAS tarafından kusursuz sorumlu-

anti-doping kural ihlali olan haller belirtilmiş ve kusursuz sorumluluk (strict liability) hali şu şekilde düzenlenmiştir:

“Sporcunun yasaklanmış olan bir maddenin vücuduna girmesi kendisinin sorumluluğundadır. Sporcular herhangi bir yasaklanmış olan maddenin veya ilgili metabolitlerinin veya belirtilerinin vücutlarında bulunmasından kendileri sorumludurlar. Buna dayanarak 2.1 maddesine göre bir Dopingle Mücadele kuralının ihlalinin meydana gelmesi için Sporcu tarafından yasaklı maddenin kullanılmaya niyet edilmesi, hatalı veya ihmal sonucu olarak veya bilerek kullanılmış olmasının belirlenmesi önemli değildir.

Yasaklı maddeler listesinde özel olarak tanımlanıp nicel olarak başlangıç miktarı belirtilmiş maddeler hariç herhangi miktarda bir yasaklı maddenin veya metabolitinin veya belirtilerinin sporcudan alınan örneklerde bulunması Dopingle Mücadele kural ihlalinin meydana gelmesi demektir.”

Herhangi bir yasaklanmış maddenin veya ilgili metabolitlerin veya belirteçlerinin sporcuların vücutlarında bulunması anti-doping kural ihlalinin oluşması için yeterlidir¹⁶. Yasaklanmış bir madde sporcunun bilgisi dışında kendi vücuduna zerk edilmiş olabilir veya sporcunun yediği yiyeceklerde bu yasaklı madde olabilir. Bu durumda sporcunun kusurundan bahsedilemez. Ancak spordaki adil rekabetin sağlanabilmesi için sporcunun kusuruna bakılmaksızın anti-doping kural ihlali olduğu kabul edilir¹⁷. Cezalandırma ile kasıt arasında herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır¹⁸. Bu durumda WADC'nin 3.1, 9, 10.1 ve 10.5. maddelerinin uygulanması gündeme gelecektir.

Kusursuz sorumluluğun varlığı halinde uygulanacak yaptırımın nevi WADC'nin 9. ve 10. maddelerinde düzenlenmiştir. WADC'nin 9. maddesine göre, bireysel sporlarda müsabaka sırasında yapılan bir doping kontrolünde tespit edilen bir dopingle mücadele kuralı ihlali, o müsabaka elde edilen sonuçların otomatik olarak iptal edilmesine ve verilen madalyaların, puanların ve ödüllerin geri alınmasına yol açar.

luk içtihatlarla getirilmişti (Richard McLaren, “Exceptional Circumstances: Is it Strict?”, *ISLR*, 2005/2, (ss.32-37), s. 32 vd.).

¹⁶ Vieweg, s. 42; Connolly, s. 58.

¹⁷ Vieweg, s. 43; Connolly, s. 58; CAS, 95/147 (Erkiner s. 49,50).

¹⁸ CAS, 95/147 (Erkiner s. 49).

Yani, yarışma içi test ile bağlantılı bir anti-doping kuralının ihlal edilmesi, söz konusu yarışmada elde edilen sonuçların otomatik olarak geçersiz sayılmasının yanında, alınan unvanların, ödüllerin, madalyaların, puanların ve katılım ve ödül paralarının ceza olarak kaybedilmesine sebep olur. Sporcu oyundan diskalifiye edilir. WADC'nin 10.1. düzenlemesi gereği, bir anti-doping kural ihlali olduğunda sporcunun o turnuvada elde ettiği bütün sonuçlar ortadan kalkar. Bu durumda, sporcunun numunesinde yasaklı madde bir kez bulundu mu suçluluk karinesini çürütmek için herhangi bir ihtimal olmadan sporcu diskalifiye edilmektedir¹⁹. Ancak, sporcu söz konusu ihlalin ortaya çıkmasında kusurunun olmadığını (hatasının veya ihmalinin olmadığını) ispat eder ise, dopinge mücadele kural ihlalinin meydana geldiği yarışma dışındaki diğer yarışmalarda sporcu tarafından elde edilen sonuçların, meydana gelen dopinge mücadele kural ihlali tarafından etkileneyeceği ihtimali olmadıkça, sporcunun diğer yarışmalardaki ferdi sonuçları geçersiz sayılmayacaktır.

Kusursuz sorumluluk hali ile ilgili bir diğer düzenleme ise WADC'nin 10.5.maddesidir. WADC'nin 10.5. düzenlemesine göre, bir anti-doping kural ihlali olduğunda sporcu, kusurunun olmadığını ispat ederse men cezası uygulanmayacaktır. Bu **düzenlemede suçun sınırlı etkisi**²⁰ **gündeme gelmektedir. Yani**, sporcuya belirli süreli veya ömür boyu müsabakalardan men cezası verebilmek için sporcunun kusuru değerlendirmeye alınır. Doktrine ve CAS'a **göre, sporcunun kusuru varsa** süreli veya ömür boyu men cezası uygulanacaktır²¹. Aksi halde sporcunun kişilik haklarına saldırı söz konusu olur. Spordaki adil rekabet için kusursuz sorumluluk getirilmiş olsa da men cezasının uygulanmasında kusursuz sorumluluk halinin uygulanması doğal adalet ilkeleri ile çelişir ve sporcunun kişilik haklarına saldırı teşkil eder. Bu hususta Alman mahkemesi, sporcuya kusursuz sorumluluk esasına dayalı olarak verilen cezanın sporcu haklarını ihlal ettiğini ve Alman kanunları ile bağdaşmadığını belirtmiştir²². Aynı şekilde CAS

¹⁹ Vieweg, s. 44.

²⁰ Jannia Houben, "Proportionality in the World Anti-Doping Code: Is There Enough Room for Flexibility?", *International Sports Law Journal*, 2007/1-2, (ss.10-18), s. 12.

²¹ Vieweg, Paul, s. 3.

²² OLG Frankfurt/Main, 13 W 29/00 (Judgement from May 18, 2000), (Vieweg, s. 44); Ayrıca bkz. CAS, 2001/A/317 (Erkiner, s. 63,64).

tarafından da bu ilke benimsenmiştir. Örneğin CAS, 09.07.2001 tarihli kararında bu hususu şöyle belirtmiştir:

“Bu itibarla federasyonların, bir sporcunun dopingli olduğu saptanan yarışmadan diskalifiye edilmesi kuralını, suçluluk olsun olmasın doğrulamaktadır. Bu sonuç sporda, rakiplerine karşı adil davranma prensibinin uygulanmasıdır. Ancak CAS, sporcunun ilerdeki yarışmalara katılabilmekten men edilmesi cezası için farklı düşünmektedir. Burada söz konusu olan kusursuz sorumluluk prensibinin sorgulanmasıdır. CAS, sadece sporcunun bedeninde yasak madde tespit edildiği diye bir süre veya süresiz olarak yarışmalara katılmaktan yasaklanması sporcunun kişilik haklarına bir tecavüz olarak görmektedir. CAS, bir sporcu ile bir federasyon arasındaki ilişkinin hukuki niteliği üzerinde durmakta ve bir medeni hukuk ilişkisi olduğunu, bu nedenlerle ceza hukuku prensiplerinin uygulanmasına imkan tanımadığını vurgulamaktadır. Kusursuz sorumluluk prensibinin bu durumda uygulanmasının uygun olup olmadığına karar verirken, sporcunun hakları ile federasyon hakları ve özellikle kişilik hakları adalet terazisine konmalıdır. Unutulmamalıdır ki profesyonel sporda bir doping cezası, kişinin mesleğini bir süre için engellemek gibi bir etkisi de vardır. Ayrıca bu doping cezasının, ferdin haysiyetini yaralamak, sosyal yaşamını etkilemek ve ilerisi için bir handikap oluşturmak gibi sonuçları da bulunmaktadır. Bütün bunlar göz önünde tutulduğunda CAS sporcunun menfaati ile federasyonun kusursuz sorumluluk prensibini uygulamadaki menfaat dengesinin sporcunun lehine işlemesi gerektiği kanısındır. CAS bu kanaatini doğrulayan başka örneklerde vermekte ve Alman Frankfurt Temyiz Mahkemesinin aynı doğrultuda bir kararında “Alman Kanunlarına göre bir sporcunun kusuru olmaksızın suçlu sayılmasının Alman yasaları ile bağdaşmadığı” kendi görüşünü doğrular nitelikte belirtmektedir. Bütün bunların sonucunda, federasyon sporcunun doping suçunda objektif unsuru açıklıkla ortaya koyabilmektedir ancak sübjektif unsur açısından sporcuyla savunmasız bırakmakta ve vücudunda bulunan yasaklı madde için kastı veya kusuru bulunmadığını ispatlamak hak ve imkanını tanımaktadır.”²³

²³ “Bir sporcunun vücudunda yasaklı maddenin bulunmasının iki sonucu vardır. Birincisi, doping kontrolünün yapılmış olduğu yarışmadan sporcu diskalifiye edilir. Bu ceza, yarışmaya katılmış olan diğer sporculara karşı hakkaniyeti sağlamak amacıyla yöneliktir. İkinci sonuç ise, sporcu tarafından tersine çevrilebilecek, maddenin bulunmuş olmasından ileri gelen suçluluk karinesidir. CAS içtihatları uyarınca, doping halinde uygulanacak sabit ceza sistemi arzu edilen bir durum değildir; sporcunun suçluluk derecesine göre uygulanabilecek bir ceza süreleri yelpazesi daha uygundur.” [CAS, 2001/A/317 (Erkiner s. 63,64)].

CAS kararında da vurgulandığı gibi, federasyon hakları ve sporcu hakları karşılaştırıldığında, kusursuz sorumluluk halini sporcu lehine yorumlamalı ve disiplin suçunun sübjektif unsuru açısından sporcu savunmasız bırakılmamalıdır. Sporcunun kusurunun olmadığını ispatlama hakkının elinden alınmaması gerekir. Sporcuya, yasaklanmış olan bir maddenin veya metabolitlerinin veya belirteçlerinin WADC'nin 2.1 maddesinin ihlali olarak alınan numunelerde ortaya çıkması durumunda men cezasının uygulanmaması için bu maddelerin kendi vücuduna nasıl girdiğini açıklama fırsatı verilmelidir.

IV. İspat Külfeti

WADC'nin 3. maddesi gereği, anti-doping kural ihlalinin oluştuğunu ispat edecek olan dopinge mücadele organizasyonudur yani, herhangi bir doping uyuşmazlığında suçluluğu ispat edecek olan spor organizasyonunu yapan kişidir²⁴. Olasılıktan büyük ve makul şüphenin ötesinden az ve iddianın ciddiyeti de dikkate alınarak yargılama kurumunu tam olarak ikna edecek düzeyde bir ispat standardı ile anti-doping kural ihlalinin oluştuğu ispatlanmalıdır²⁵.

²⁴ Vieweg, s. 41.

²⁵ Olasılık dengesi (balance of probabilities), iddiaların var olma olasılığının olmama olasılığından daha büyük olması üzerine kurulmuş bir ispat kıstasıdır. İddia eden taraf, iddia edilen ihlalin meydana gelmesi durumunun olmamasından daha çok olasılık taşıdığı ispat ederse ispat yükünü yerine getirmiş olacaktır. Yani, bir vakianın ispat edilmiş olabilmesi için bu vakianın gerçek olmasının gerçek olmamasına oranla daha fazla bir olasılık içinde görülmesidir. Hâkimin kesin bir kanaate varmasına gerek yoktur. Bu husus medeni yargılama hukukunda geçerlidir. Ceza yargılamasında ise her türlü makul şüpheden arınmış, kesine yakın bir ispat standardı aranmaktadır. Doping yargılamasında ise olasılık düzeyinden yüksek, makul şüphenin ötesindeki ispat standardının altında bir ispat standardı aranmaktadır. Doping'in Medeni Hukuk ilişkisi olduğu ileri sürülerek ispat standardında olasılık dengesi ele alınmaz. Nitekim gerek federasyonlar gerekse IOC düzenlemelerinde aranan ispat düzeyi olasılık dengesinden yüksektir. CAS bu hususu şöyle belirtmiştir: "Cezalandırıcı kurumun, bulunan yasak maddelerin dışardan uygulanmış olduğu varsayımı ile suçlamada bulunamayacağı ve bu durumu ispatlayacak ilave deliller sunulması gerektiği veya en azından diğer ihtimalleri bertaraf etmesi zorunludur." [CAS, 98/222 (Erkiner, s. 56)]; "IOC'nin ispat yükü yüksek olup ceza hukuku standardından az medeni hukuk standardında fazla, suçlamanın ciddiyeti göz önünde buldurularak CAS dairesinin kuşkusuz kanaat getireceği derecede kesin olmalıdır." [CAS, 2001/A/310 (Erkiner, s. 60)]. CAS, bu davalarda kural olarak masumiyet varsayımı veya yeterli delil olmaması hali gibi ceza hukuku kavramlarına itibar etmemektedir; zira uygulanan hukuk tamamen medeni hukuktur [CAS, 2001/A/337, (Erkiner s. 67,68,69)]. CAS'ın benimsediği yargılama ilkesine göre, ispat standardı, yargılama kurumunu tam ikna

Normalde, sporcunun numunesinde yasaklanmış madde veya metabolitlerin veya belirteçlerin bulgusu dışında hiçbir delil yoktur²⁶. Ancak bir anti-doping kural ihlalinin ispatı için güvenilir olması şartıyla sporcunun itirafı ve tanık beyanı da yeterlidir. Kusursuz sorumluluk halinde dopinge mücadele organizatörünün ispat yükünü CAS şu şekilde ifade etmiştir:

*“Kusursuz sorumluluk hallerinin geçerli olduğu durumlarda genel kural, Federasyonunun, sporcunun idrarında yasaklı maddenin bulunmuş olduğunu ve test sonucunun pozitif çıkmasının, laboratuvarında meydana gelebilecek herhangi bir usul hatası ile sakatlanmamış olduğunu ortaya koyabilmesidir.”*²⁷

Dopingle mücadele organizatörü, sporcunun vücudunda yasaklı bir madde, belirteçlerin veya metabolitlerin bulunmasını ispat ettiğinde ispat külfetini yerine getirmiş olacaktır. Bundan sonra sporcu kusurlu olmadığını ispat edecektir. Bu durum ise ilk görünüşte kanıt karinesini ortaya çıkarmaktadır. İlk görünüşte kanıt (Prima Facie, Anscheinsbeweis), kusurlu bir davranışın varlığını ve buna dayanak bulguların varlığı anlamına gelmektedir²⁸. Bulgular tipik bir davranışın sonucu olarak kabul edilmektedir ve bu bulgular davranışın kusurlu olduğunu ortaya koymaktadır²⁹. Diğer bir deyişle, bulgular belirli bir davranışın tipik sonucu olarak kabul edilir³⁰. Sporcunun vücudunda yasaklı bir madde bulunmuş ise sporcunun bunu bilerek ve isteyerek almış olduğu kabul edilir³¹.

Sporcunun vücut sıvısında yasaklı madde bulunur ise genel tecrübe göre, uygulanmış veya kullanılmış madde ve bunun kusurlu bir şekilde yapılmış olduğu kabul edilir. Aslında yasaklı maddenin bu-

(comfortable satisfaction) edecek düzeyde disiplin ihlali iddiasının altında yatan gerçeklerin kanıtlanmasıdır. Herhangi bir olumsuz analitik bulgu yokluğunda diğer kanıt türleri olan sporcunun itirafı veya diğer güvenilir kanıtlarla yapılan ispatta, önemli olan iddianın ciddiyeti ile orantılı olarak yargılama kurumunun tam ikna edilmesidir (CAS, 2012/A/2699; CAS, 2008/A/1594; CAS 2004/0/649). Ancak mutlak güvence önemli olmayıp olasılıkları ortadan kaldıracak, yeterli bilimsel kanıt yeterli görülecektir [CAS, 2002/A/403; CAS, 2002/A/408; CAS, 2001/A/345; CAS, 2004/A/607; CAS, 2009/A/1913 (www.tas-cas.org, Erişim Tarihi:02.12.2013)].

²⁶ Vieweg, s. 41.

²⁷ CAS, 2000/A/281 (Erkiner s. 58,59); CAS, 98/222 (www.tas-cas.org, Erişim Tarihi:02.12.2013).

²⁸ Vieweg, s. 45.

²⁹ Vieweg, s. 45.

³⁰ Vieweg, Paul, s. 3

³¹ Vieweg, Paul, s. 3,5.

lunması, buna sebep olan davranışın varlığını göstermektedir. Bu sebeple, ilk görünüşte kanıt iki karineyi oluşturmaktadır. Bu karinelerin birincisi maddenin kullanıldığına veya uygulandığına, ikincisi ise sporcunun kusurlu olduğuna ilişkindir³². İlk görünüşte delil sadece bir karinedir. Sporcu kendini savunarak bu karineleri çürütebilir³³. Örneğin, yediği besinlerden bu maddenin vücuduna girdiğini belirtebilir. Ancak bu karineleri çürütmek çok sıkı kurallara bağlıdır. Bu bulgunun olası nedenini iddia etmek yeterli değildir, bu iddiayı destekleyen gerçek, inandırıcı bulgular konmalıdır³⁴. Sporcu tarafından sunulan kanıtların spesifik olması ve sporcunun kendisinden beklenen davranış standardından neden uzaklaştığını açıklar nitelikte olmalıdır.

Bu karinelerin, inandırıcı gerçekleri sunmak zor olduğu için sporcu tarafından çürütüldüğüne nadiren rastlanmıştır³⁵. Sporcu, üzerine düşen ispat yükümlülüğünü yerine getirerek kendini temize çıkarmak için bu zor kurallarla mücadele edecektir³⁶. Sıkı bir kusursuz sorumluluk sistemi getirilmiş olsa da sporcu tarafından kusurunun olmadığı ispat edilebilecektir³⁷. Ancak WADC'nin 9. maddesi gereği, diğer sporcular üzerinde sporcunun avantajlı olmaması için, kastın veya ihmalin olmadığı ispat edilse dahi, sporcu diskalifiye edilecektir³⁸. Yani, kasıt veya ihmal sadece men cezasının belirlenmesinde devreye girmektedir³⁹.

Pozitif bulgunun ispatından sonra, ispat külfetinin sporcuya kaydığı görülmektedir⁴⁰. Ancak doping yargılamasında ispat yükünün yer değiştirmesi sadece sporcunun kusurunun var olup olmadığı noktasındadır. Bunun dışında, masumiyetin veya suçluluğun ispatı için

³² Vieweg, s. 45; Houben, s. 12; Vieweg, Paul, s. 5; CAS, 98/222(www.tas-cas.org, Erişim Tarihi:02.12.2013).

³³ Vieweg, s. 45.

³⁴ Vieweg, s. 45; Vieweg, Paul, s. 5; CAS, 1999/A/234; "Dopingle mücadele organizatörü, sporcunun kastının bulunduğunu ispatla mükellef değildir. Bu durumda ispat yükü sporcuya geçer ve sporcu, varsayıma dayalı suç tespitini çürütmek için numune analizlerini şüpheli hale getirecek laboratuvar yanlışlarının yapıldığı gibi ispat vasıtalarını ileri sürecektir" [CAS, 2001/A/310 (Erkiner, s. 60)].

³⁵ Vieweg, Paul, s. 5.

³⁶ Vieweg, s. 45,46.

³⁷ Houben, s. 11.

³⁸ Houben, s. 10.

³⁹ Houben, s. 10; Richard Mclanen, "CAS Doping Juriprudence: What Can We Learn?", *ISLR*, 2006/1, (ss. 4-22), s. 4; Frank Oschütz, "Harmonization of Anti-Doping Code Through Arbitration: The Case Law of the Court of Arbitration for Sport", *Marguette Sports Law Review*, 2002/12-2, (ss. 675-702), s. 685.

⁴⁰ Houben, s. 11.

bu kural uygulanamaz. Yani, doping yapıldığı iddiasında bulunan kuruluş sporcunun anti doping kuralını ihlal ettiğini ispat edecek ve tipik sonuç oluşacaktır. Bu aşamadan sonra sporcu tarafından kusurlu olmadığı ispat edilir ise uzaklaştırma cezası verilmeyecektir. CAS, yasaklı maddenin bulunuş derecesi suçlamanın ciddiyeti ile orantılı derecede yüksekse bu durumda beyyine **külfetinin** yarışmacıya geçtiğini, ispat yükünün yer değiştirmesi kavramı, sadece uygulanacak olan cezanın derecesini tayinde önemli olup, asla suçluluk ve masumiyeti ispat için kullanılamayacağını belirtmiştir⁴¹. **Örneğin, bir sporcunun kan değerlerinde değişimler bir yasaklı madde alınması veya yöntemin kullanılmasına bağlı olduğu kanıtlanamıyorsa** sporcunun kusursuz sorumluluğundan bahsedilemez ve sporcuya, yasaklı madde veya yöntem kullanmadığını ispat et denemez. Yani, suçun ispatı için ihtimalden daha öteye gidilmelidir. Nitekim Medeni Hukukta, adalete aykırı davranış ile ortaya çıkan sonuç arasındaki sebep - sonuç ilişkisinin genel karinesi yoktur. Ancak kan değerlerindeki anormal değişiklikler, yargılama kurumunu ikna edecek düzeyde anti-doping kural ihlali olduğu yönünde şüphe oluşturur ise ispat yükümlülüğü yer değiştirecektir. Bu durumda sporcunun daha düşük seviyede getirmiş olduğu delil, dopingle **mücadele kurumunun getirmiş olduğu delile nazaran daha üstün tutulacaktır**. Bu hususa ilişkin temel ilkeleri ortaya koyan CAS kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

“Mevcut vakadaki durum diğer bazı davalardan farklıdır. Konu, Davacının yasaklı maddeyi kasten kullanma niyeti ya da ihmali değildir, Davacının söz konusu maddeyi kullanıp kullanmadığıdır. Kusursuz sorumluluk prensibi, spor federasyonlarını doping suçunun varlığını ispat etmekten muaf tutmaz. Sporda doping karşıtı kurallar, spor yarışmaları ve antrenmanlarında uygulanan bazı yöntemler ile mücadele etmektir. Gramatik olarak “doping” bir sporcunun ya da ilgili kişinin belirli bir davranışdır. IOC Sağlık Yasasına göre de (1) yasaklı madde kullanımı ve (2) muhtelif yasaklı yöntemlerin kullanılmasıdır. Ancak sporcunun “davranış” olarak adlandırılmayacak fiili bulguları doping suçu olarak listelemek spor yönetim birimleri arasında alışılmış hale gelmiştir. ITU doping kurallarında tanımlar bölümünde “dopingın tanımı” “sporcunun sıvısında ya da dokusunda yasaklı maddenin bulunması” olarak geçer. Bu tanım, federasyonların bakış açısından ve dopingle mücadele açısından kabul edilebilir olsa da, bu uygulamaların ve sonuçlarının genel hukuk prensipleri ve suçlanan sporcunun savunma hakkı ve yasal hakları

⁴¹ CAS, 98/208 (Erkiner s. 56).

açısından incelenmesinde fayda vardır. Kurul'a göre, genel hukuk prensipleri açısından adalete aykırı bir eylem yerine yasaklanmış bir maddeyi (sonucu) cezalandıran yasal hüküm, suçlanan madde- nin var olduğuna dair bir şüphe yoksa ve kuralın kapsamında ada- lete aykırı davranış sonucunda meydana gelmişse kabul edilebilir. Diğer deyişle, eğer yönetici birim bir eylem (yasaklı maddenin uy- gulanması) yerine bir maddeyi (sonucu) cezalandırmayı tercih eder- se (yasaklı maddenin mevcudiyeti), ikincisi ile birincisi arasındaki sebep sonuç ilişkisi çok net ve tartışmasız olmalıdır. *Medeni hukukta adalete aykırı davranış ile ortaya çıkan sonuç arasındaki sebep - sonuç ilişki- sinin genel karinesi yoktur. Suçun ispatlanmasının gerekli olmadığı kusursuz sorumluluk vakalarında dahi, birinci ile ikinci arasındaki sebep sonuç ilişkisi bu yükümlüğe başvuran tarafça kanıtlanmalıdır. Kanuna aykırı eylem ile sonucu arasındaki sebep sonuç ilişkisinin varlığı argümanları bu sonuca dayanan ta- rafça kanıtlanmalıdır. Her ne kadar neden sonuç ilişkisi hukuksal bir konu olsa da (ve olmalı) bazen hukuk bir olay ile sonucu arasındaki ilişkiyi belirlemek için bilime dayanır. Eğer tıp bize bir sonucun (örneğin hastalık) sadece bir dış et- menden dolayı kaynaklanabileceğini söylüyorsa, bu hastalığın kanıtı daha fazla neden -sonuç ilişkisi bağı gerektirmez. Ancak eğer bu hastalık farklı nedenlerle ortaya çıkabiliyorsa, o zaman o hastalığın dış etmenlerden kaynaklandığı ka- nıtlanmalıdır. Bilimin herhangi bir şüphe bırakmadığı yerde adalete aykırı bir eylemin sonucu cezalandırılabilir. Başlarda anti-doping kuralları da böyleydi ancak son yıllarda, özellikle düşük konsantrasyonlu anabolik ajanların mevcu- diyetinde, artık bilimsel karine kesin ve çürütülemez olarak görülmektedir. Kurul'a göre bir maddenin mevcudiyetini cezalandırmak ve neden mevcut ol- duğunu tartışmamak artık meşru değildir. Bu vakaya uygulandığında, sporcu- nun kati yükümlülüğü, ceza veren birimi sporcunun bir maddeyi dışarıdan uy- guladığına dair suçu kanıtlamaktan muaf tutar, ancak aynı kural metabolitlerin varlığının dışarıdan uygulama sonucu oluştuğunu kanıtlamaz. Kurul'a göre, ITU kurallarının yorumlanması da bizi benzer sonuçlara götürmektedir. ITU kuralları da "dışarıdan uygulama" bizzat kanıtlanmalıdır olarak yorumlanabi- lir. Bu bağlamda, kusursuz sorumluluk kuralı ancak "tamamen net ve şüphe- siz" durumlar için uygulanmalıdır. Herhangi bir belirsizlik suçlanan sporcunun lehine yorumlanmalıdır. Yukarıdakiler ışığında ve son bilimsel gelişmelere dayalı olarak, Kurul, kusursuz sorumluluk kuralı yerine metabolitlerin mevcudiyetine sebep olan gerçek nedenin araştırılması gerektiğini düşünmektedir. Ancak yasaklı maddenin uygulanması ile idrarda metabolitlerin mevcudiyeti arasındaki bağı kimin kanıtlayacağı dikkate alınma- lıdır. Bu bağlamda da hem hukuki hem de prensiplere dayalı mülahazat hesaba katılmalıdır. Kurul'a göre, Genel hukuk kuralları kapsamında her bir tarafın*

ispat yükümlülüğü vardır. “Gri bölge”nin oluştuğu ve bilme göre belirsizliklerden kaynaklanan durumda, metabolitlerin **dış kaynaklı olduğu yargısı sürdürülemez. Böyle bir karinenin yokluğunda ispat yükümlülüğü eşit şekilde paylaşılır. Suç karinesinin ana konusu olan davalar ile endojene üretilen maddelere bağlı davaları ayırmak doğru olacaktır. Bilindiği üzere, bilime göre birden fazla sebebin aynı sonuca götürdüğü durumda, sebep sonuç ilişkisini kimin kanıtlayacağı konusunda problemler çıkabilir. Gerçek hayatta birçok vakada herhangi taraf bunu kanıtlayabilir. Bu yüzden sebep sonuç ilişkisini kanıtlamak için alternatif yöntemler olmalıdır, örneğin, diğer sebeplerin elimine edilmesi gibi. Mevcut davamızda, yasaklı maddenin mevcudiyetine götüren muhtemel paralel sebepler olabileceğinden, Davacıdan metabolitlerin dış kaynaklı nandrolon uygulamasından oluşmadığını kanıtlanmasını beklemek gerçek dışı olur. Ancak ceza veren birimin diğer bilimsel sebeplerin buna sebep olmayacağını kanıtlanmasını bekleyebiliriz. Örneğin, ilgili spor federasyonu sporcunun ekstra yarışma dışı teste tabi olmasını talep edebilir, böylece elde edilen yeni bulgular yasaklı maddenin sporcunun vücudu tarafından üretilip üretilmediğini ortaya çıkarır. Kurul’a göre, “gri bölge” sınırlarında çıkan miktarlardaki yasaklı maddeler için ceza biriminin artık yasaklı maddenin kesin dış kaynaklı olduğuna güvenmemesi ve varsayımını güçlendirecek ek belge sağlaması gerekmektedir. Sporcu tarafından sağlanan daha düşük seviyede bir kanıtın “gri bölge”ye giren vakalarda neden yeterli kabul edileceğine dair başka bir sebep de vardır. Bu sebep, bir tarafta medeni hukuk ile diğer tarafta ceza ve disiplin işlemleri arasındaki farkın dikkate alınmasıdır. Medeni hukukta ispat yükümlülüğü kesin bir şekilde tanımlanmıştır ve dava gerekli kanıtı sağlamayan tarafın aleyhine sonuçlanır. Bu, hem ispat yükümlülüğünün taraflara paylaştırıldığı durumlar hem de yükümlülüğün bir taraftan diğerine aktarıldığı durumlar için doğrudur. Sporda doping gibi benzer prosedürlerin uygulanmasında ise, masumiyet karinesi prensibinden dolayı, her iki tarafın eşit ispat yükümlülüğüne sahip olmayacağı ve suçlayan tarafın iddialarını ispatlaması gerektiği, diğer tarafın ise sadece şüphe sebeplerini ispatlamasının yeterli olduğu bir durum ortaya çıkar. Sporda doping ile etkin şekilde mücadele edilmesi ya da adil olmayan rekabetin önlenmesi gibi önemli gereklilikler olmasına rağmen, bu gereklilikler temel yasal ve prosedürel garantilerin (şüpheden sanığın faydalanması gibi) önüne geçemez. Bir yandan bilimin şüpheye yer vermediği durumlarda kesin kurallar koyulabilir ancak şüpheden sanığın faydalanması prensibi IOC Sağlık Komisyonunun belgelerinin doğasına aykırı değildir.”⁴²**

⁴² CAS, 98/222 (www.tas-cas.org, Erişim Tarihi:02.12.2013).

Benzer nitelikteki değerlendirmeler Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunun 2013/4 Esas, 2013/79 Karar, 19.12.2013 Tarihli kararında da yer almaktadır. Karara konu olayda, sporcunun biyolojik pasaportunda kan değerlerinde anormal değişimler olduğu, yasaklı madde kullanılmasının belirteçlerinin olabileceği iddiası ile sporcunun hakkında soruşturma başlatılmıştır. Sporcunun tarafından geçirilmiş olduğu rahatsızlıklar, yüksek rakımda çalışmanın etkisi ve numune incelemesindeki prosedüre uyulmadığı hususları üzerinden savunma yapılmış ve belirteçlerin yasaklı madde kullanımına dayalı olmadığı ileri sürmüştür. Kurul, masumiyet ilkesini de dikkate alarak ispat yükünü her iki tarafa da yüklemiş ve sporcunun savunmalarının bilimsel verilere dayalı ve inandırıcı olduğu kanaatine vararak, sporcunun üzerine düşen makul ispat yükümlülüğünü yerine getirdiğini belirterek kan değerlerindeki değişimin yasaklı madde kullanımından kaynaklanmadığını (yasaklı madde belirteci olmadığını) belirterek ceza tayinine yer olmadığına dair karar vermiştir.

V. Sonuç

Sporadaki bir anti-doping kural ihlali yaptırımı ceza hukuku anlamında bir yaptırım değildir; spordaki disiplin yaptırımı, normalde özel hukuk içerisindedir. Bu sebeple, kural olarak, ceza hukukun ilkeleri, özellikle “in dubio pro reo” ve “nulla poena sine culpa” ilkeleri uygulanmaz.

Sporada adil rekabetin sağlanabilmesi için kusursuz sorumluluk ilkesi getirilmiştir. Bu ilkeye göre, herhangi bir yasaklanmış maddenin veya ilgili metabolitlerin veya belirteçlerinin sporcunun vücudlarında bulunması anti doping kural ihlalinin oluşması için yeterli sayılmıştır. Sporcunun kastının veya ihmalinin olmaması anti doping kural ihlalinin oluşmasında etken değildir. Sporcunun, gerekli dikkat ve özeni gösterse de meydana gelen sonuçtan kusuru olmaksızın sorumludur. Cezalandırma ile kasıt arasında herhangi bir bağlantı aranmamaktadır.

Yasaklanmış maddenin veya ilgili metabolitlerin veya belirteçlerinin sporcunun vücudunda bulunması halinde sporcunun diskalifiye edilir ve edinmiş olduğu kazanımlar geri alınır. Ancak men cezası verebilmek için sporcunun kusurunun bulunması gerekmektedir.

Sporcunun vücudunda yasaklı madde bulunur ise maddenin kullanıldığı veya uygulandığı ve kasten veya ihmali olarak yapılmış olduğu kabul edilir. Ancak sporcunun sorumluluğu genel bir sorumluluk

olmadığı için sporcu, maddenin kullanıldığına veya uygulandığına ve kusurlu olduğuna ilişkin bu iki karineyi çürütebilecektir. Ancak bu ispat yükünün yer değiştirmesi sadece sporcunun kusurunun var olup olmadığı noktasındadır. Bunun dışında, masumiyetin veya suçluluğun ispatı için bu kural uygulanamaz. Anti-doping kural ihlali iddiasında bulunan dopingle mücadele kuruluşu, sporcunun anti doping kuralını ihlal ettiğini ve tipik sonucun oluştuğunu ispat edecektir. Ayrıca gri bölge olarak adlandırılan vakalarda ispat yükü eşit dağıtılacak ve sporcu tarafından sağlanan daha düşük seviyede bir kanıt, dopingle **mücadele** kuruluşunun getirmiş olduğu kanıta nazaran daha üstün kabul edilecektir.

Kaynakça

- Erkiner **Kısmet**, Hukuk Boyutunda Doping, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006.
- Connolly Ryan, "Balancing the Justices in Anti-Doping Law: The Need to Ensure Fair Athletic Competition Through Effective Anti-Doping Programs vs. the Protection of Rights of Accused Athletes", *Virginia Sports and Entertainment Law Journal*, 2006/5-2, (ss. 41-80).
- Houben Jannia, "Proportionality in the World Anti-Doping Code: Is There Enough Room for Flexibility?", *International Sports Law Journal*, 2007/1-2, (ss.10-18).
- Mclanen Richard, "CAS Doping Juriprudence: What Can We Learn?", *ISLR*, 2006/1, (ss. 4-22).
- Mclaren Richard, "Exceptional Circumstances: Is it Strict?", *ISLR*, 2005/2, (ss.32-37)
- Soek Janwillem, "The Legal Nature of Doping Law", *International Sports Law Journal*, 2002/2, (2-7).
- Oschütz Frank, "Harmonization of Anti-Doping Code Through Arbitration: The Case Law of the Court of Arbitration for Sport", *Marguette Sports Law Review*, 2002/12-2, (ss. 675-702).
- Vieweg Klaus, "The Definition of Doping and the Proof of a Doping Offence (Anti-Doping Rule Violation) Under Special Consideration of the German Legal Position" *Marguette Sports Law Review*, 2004/15-1, (ss. 37-48).
- Vieweg Klaus, Paul, Christian, "The Definition Of Doping and the Proof of a Doping Offence", *The International Sports Law Journal*, 2002/1, (ss.2-6).